

WSKAZÓWKI DO PRACY Z UCZNIEM Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ SŁUCHU

- koniecznie należy zapoznać się z działaniem aparatu słuchowego, implantu, systemu FM czy innych wzmacniaczy słuchu, z których dziecko/uczeń korzysta;
- ważna jest informacja, czy i kiedy dziecko/uczeń może/powinien aparat lub implant zdejmować (głośna przerwa, zajęcia wychowania fizycznego, basen);
- należy dbać o wyciszenia miejsca pracy dziecka/ucznia: dywan, firanki, filcowe podkładki pod krzesła, znaki ważności nauczyciela kierowane dla grupy/klasy;
- zapewnienie odpowiedniego miejsca w ławce: druga ławka, musi widzieć usta nauczyciela, lepszym uchem w stronę nauczyciela; należy zezwalać uczniowi na zmianę miejsca siedzenia tak, aby mógł zająć najlepszą pozycję dostosowaną do odbioru bodźców wzrokowych i słuchowych;;
- w czasie lekcji wskazane jest używanie jak najczęściej pomocy wizualnych i tablicy;
- wskazane, by nauczyciel mówiąc/opowiadając/wykładając przyjmował pozycję stałą/statyczną tak, aby źródło dźwięku (mówiący nauczyciel) znajdowało się w jednym miejscu;
- ważne jest sprawdzanie, czy uczeń usłyszał i zrozumiał kierowane do niego polecenia (nigdy nie pytamy: czy usłyszałeś? Czy zrozumiałeś?);
- w sytuacji, gdy uczeń komunikuje się w języki migowym wskazane jest wspieranie się gestami języka migowego;
- ważne jest dawanie uczniowi więcej czasu na zrozumienie i udzielenie odpowiedzi ustnej, czytania i pisanie (co dotyczy wszystkich przedmiotów szkolnych);
- można przygotować dla ucznia z wadą słuchu pisemny plan pracy, opisujący zagadnienia poruszane w trakcie zajęć; uczeń powinien wcześniej wiedzieć, co będzie tematem rozważań; uczniowi z wadą słuchu potrzebna jest pewność znajomości tematu lekcji, czyli dobrze jest dostarczać mu z wyprzedzeniem pewnego rodzaju „szkieletu” zajęć, pomagając we właściwym ukierunkowaniu się na odbiór, rekonstrukcję i uzupełnianie brakującej wiedzy zarówno w trakcie, jak i po zakończeniu zajęć;
- podczas omawiania nowych tematów lekcyjnych należy wypisywać na tablicy kluczowe terminy, dokładnie wyjaśniać nieznane, abstrakcyjne pojęcia;
- w celu zapoznania się z lekturą szkolną warto wspierać się filmem, streszczeniem lub tekstem łatwym do czytania i zrozumienia (strona ORE, zpe, edukacja włączająca, dostępne lektury);
- podręcznik, na którym pracuje uczeń z wadą słuchu, powinien być tzw. żywy (podkreślane, co najważniejsze, skreślane, co nieważne, notatki na marginesach, rysunki uzupełniające i inne) – dla tego ucznia to nie nauczyciel jest źródłem wiedzy, a podręcznik;
- wskazane jest założenie i prowadzenie przez ucznia tzw. zeszytu trudnych wyrazów – uczeń zapisuje wyraz, jego odmiany, wyjaśnia, co to jest (często poprzez rysunek), zeszyt ten uczeń nosi w plecaku i służy mu na wszystkich zajęciach i aktywnościach edukacyjnych, bardzo potrzebny jest także podczas zapoznawania się ze szkolną lekturą;
- w sytuacjach trudniejszych akustycznie, tzn. przy wysłuchiowaniu tekstów z nośników elektronicznych, należy wspomagać ucznia, np. poprzez wcześniejsze przekazywanie nagrania do przesłuchania w domu, stwarzanie możliwości korzystania z transkrypcji tekstu, stosowanie wyjaśnień;

- należy stosować ćwiczenia w pisaniu ze słuchu tylko wyrazów lub zdań wcześniej z uczniem utrwalonych, na podstawie znanego mu słownictwa; jeżeli pisanie ze słuchu sprawia uczniowi szczególnie duże trudności, można je zastąpić inną formą ćwiczeń w pisaniu; mogą to być ćwiczenia polegające na układaniu zdania do treści obrazka z podanej rozsypanki wyrazowej lub przepisywaniu zdań z uzupełnieniem „luk” odpowiednimi wyrazami;
- rozumienie treści czytanego tekstu sprawia ogromną trudność uczniom z wadą słuchu. Przygotowanie do lektury tekstu może być prowadzone wg następujących etapów:
  - gromadzenie słownictwa związanego z tematem tekstu, lekturą,
  - przygotowanie planu czytania (np. podzielenie tekstu na fragmenty),
  - zaprojektowanie pytań, na które uczeń po przeczytaniu tekstu będzie odpowiadał,
  - układanie dekompozycyjnego planu tekstu,
  - opowiadanie tekstu;
- należy pomóc uczniowi w analizie tekstów (interpretacji treści) – zwracając uwagę na związki przyczynowo- skutkowe i czasowo- przestrzenne;
- w przypadku słabo słyszającego ucznia, w zależności od jego potrzeb i możliwości, modyfikacji powinny być poddane:
  - teksty, o skomplikowanej strukturze gramatyczno- semantycznej,
  - teksty literackie charakteryzujące się bogactwem językowych środków artystycznych,
  - teksty literackie zawierające słownictwo archaiczne, dialektyczne,
  - teksty naukowe zawierające specjalistyczne słownictwo, którego uczeń z całą pewnością wcześniej nie poznał,
  - teksty źródłowe.
- przed napisaniem pracy klasowej należy dokładnie, wnikliwie wyjaśnić uczniowi temat pracy, zgromadzić odpowiednie słownictwo wokół tematu, sprawdzić wiadomości ucznia na dany temat, przypomnieć ważne informacje, sporządzić szczegółowy plan wypowiedzi (np. w formie pytań);
- ważne jest dobre poznanie ucznia, jego zainteresowań, pasji i predyspozycji – wskazane jest zachęcenie ucznia do udziału w zajęciach pozalekcyjnych rozwijających te zainteresowania (kółka zainteresowań);
- ważna jest dobra komunikacja z rodzicami ucznia, wskazane jest sprawdzenie, czy rodzice są osobami słyszącymi, czy komunikują się werbalnie – w sytuacji, gdy rodzice komunikują się w języku migowym wskazane jest spotkanie się z rodzicami w towarzystwie osoby dorosłej, która w ich języku komunikuje się.

W klasach I –III:

- na zajęciach rewalidacyjnych uczeń realizuje tzw. wychowanie słuchowe, uczy się wypowiadać na temat, rozwija logiczne myślenie na historyjkach obrazkowych, uczy się właściwej odmiany wyrazów i inne: Świat Opowiadany i Nowy Świat Opowiadany; Pajdohistoryjki z Jasiem, Basią, Jasiem i Basią, gry dydaktyczne – nie jest istotne, co klasa ucznia realizuje na zajęciach lekcyjnych;
- jeżeli pod koniec I półrocza klasy I już wiemy, że uczeń nie czyta, należy zalecić jego wyłączenie w ilości 1 godziny dziennie w celu nauki czytania (uczeń idą do klasy IV –

tej musi umieć czytać). Nauczyciel, który będzie te zajęcia realizował ma skorzystać z dowolnej metody nauki czytania i zastosować ją „od początku”.

W klasie IV- VIII:

- na zajęciach rewalidacyjnych uczeń usprawnia słabsze funkcje, ale w powiązaniu z realizowanymi na zajęciach dydaktycznych tematami wynikającymi z podstawy programowej – jest istotne, co klasa ucznia realizuje na zajęciach przedmiotowych:
  - gdy są szkolne lektury wskazane jest korzystanie z tzw. nauczania wyprzedzającego,
  - dobrze jest pomóc uczniowie w przygotowaniu się do klasówek, sprawdzianów, powtórki materiału,
  - wskazane jest wsparcie ucznia w robieniu notatek w formie nielinearnej oraz dawanie instrukcji, w jaki sposób może samodzielnie się uczyć

opracowały:

Monika Gołubiew – Konieczna
psycholog, pedagog specjalny PPP7 Gdańsk

Daria Pazda – Kniter
surdopedagog PPP7 Gdańsk